

ALT YAPI SEKTÖRÜ

***BU RAPOR KAYNAKÇADA BELİRTİLEN GÖSTERGELERDEN VE YAYINLARDAN DERLENMİŞTİR.**

İÇİNDEKİLER

ALT YAPI SEKTÖRÜ

- Altyapı sektörünün Türkiye’deki Durumu

SEKTÖRÜN DIŞ TİCARETİ

- Projelerin Sektörel Dağılımı
- Yurtdışı Müteahhitlik
- Projelerin Bölgesel Dağılımı
- En Çok İş Üstlenilen İlk 5 Ülke
- Sektördeki Rakipler

SEKTÖRÜN 2023 HEDEFLERİ

- 2023 Hedeflerine Ulaşabilmek İçin Atılması Gereken Stratejik Adımlar
- Hedef Pazar Ülkeleri

ALTYAPI SEKTÖRÜ

Sektörün Türkiye’deki Durumu

Bir ülkenin özellikle ekonomik büyüme ve kalkınması açısından önemli olduğu kabul edilen temel hizmetlerden biri altyapı hizmetleridir. Birtakım ortak özellikler taşımakla birlikte, belirli nitelikler açısından farklılaşan bu sektörler; sanayileşme, globalleşme, kentleşme, hızlı nüfus artışı gibi ekonomik ve demografik değişimler karşısında daha etkin ve kaliteli hizmet sunumu ihtiyacını ortaya koymaktadır

Nüfus artışı, kentleşme olgusu vb. faktörler altyapı hizmetlerine olan ihtiyacı arttırmaktadır. Altyapı hizmetleri her ne kadar, doğrudan toplam üretimi artırıcı bir nitelik taşımasa bile, üretimin gerçekleşmesi için gerekli şartları hazırlayan hizmetlerdendir.

Türkiye'nin gelişmekte olan ekonomisi, çeşitli sektörlerde altyapı yatırımlarına duyulan ihtiyacı da beraberinde getirmektedir. Bu sektörlerin başında inşaat, ikamet amaçlı olan/olmayan binalar, ulaştırma ve enerji gelmektedir.

Son yıllarda gerek kamu yatırımlarına tahsis edilen bütçe ödeneklerinin artması gerek yatırımlardaki rasyonelleştirme çalışmaları nedeni ile yatırımların tamamlanma süresi kısalmıştır. Zira ülkelerle ülkemiz arasındaki ve ülkemizdeki bölgeler arası, bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması için önemli miktarlarda kamu yatırımı ihtiyacı bulunmaktadır.

Sektörün Dış Ticareti

2013 yılında altyapı sektörüne ayrılan bütçe 38.2 milyar dolar olarak belirlenmiştir ve bu bütçenin % 30'u ulaştırma sektörüne ayrılmış olup, bunu %21,1’le eğitim sektörü, % 18,2’yle tarım sektörü takip etmiştir. eğitim, enerji, sağlık ve tarım sektörleri takip etmiştir. İçmesuyu, çevre, teknolojik araştırma gibi alt sektörlerin yer aldığı diğer kamu hizmetleri sektörünün payı ise % 21’dir.

2013 yılında sektörün ihracat rakamı 27 milyon Dolardır.

Son yıllarda gerek kamu yatırımlarına tahsis edilen bütçe ödeneklerinin artması gerek yatırımlardaki rasyonelleştirme çalışmaları nedeni ile yatırımların tamamlanma süresi kısalmıştır. Zira ülkelerle ülkemiz arasındaki ve ülkemizdeki bölgeler arası, bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması için önemli miktarlarda kamu yatırımı ihtiyacı bulunmaktadır.

Projelerin Sektörel Dağılımı

2012/9 aylık yılında üstlenilen projelerin sektörel dağılımında,

- havalimanı projeleri %14,1 ile birinci sırada,
- konut projeleri %12,6 ile ikinci sırada,
- demiryolu projeleri %12 ile üçüncü sırada,
- sportif tesisler %9,9 ile dördüncü sırada,
- Karayolu/tünel/ köprü projeleri % 9,7 lik pay ile beşinci sırada yer almaktadır

YURTDIŞI MÜTEAHHİTLİK

2002 yılında yurtdışında 131 proje üstlenilmiş olmasına karşın 2012 yılında bu sayı 441'e ulaşmıştır. ¹

Yurtdışında üstlenilen projelerin ortalama bedeli 2011 yılında 39 milyon ABD Dolarına, 2012 yılında da yaklaşık 60 milyon ABD Dolarına yükselmiştir. ²

2012 yılında projelerin bölgesel dağılımı

- Ortadoğu %41 (10.9 milyar Dolar),
- BDT %40 (10.5 milyar Dolar),
- Afrika %16 (4.2 milyar Dolar)
- Avrupa %2 (552 milyon Dolar)
- Asya ve Amerika %1'dir. (368 milyon Dolar)

En çok iş üstlenilen ilk 5 ülke sırasıyla

- Türkmenistan (%18.4),
- Irak (%16.5),
- Rusya Federasyonu (%13.7),
- S. Arabistan (%8.4) ve İran (%7.0)

¹

http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.tmb.org.tr%2Ffarastirma_yayinlar%2Ftmb_bulten_nisan2013.pdf&ei=cotrU5miKsOjyQOZmYDABQ&usg=AFQjCNGH2lkkgm2qWC9cpRm-5oqltjyLw&bvm=bv.66330100,d.bGQ

²

http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.tmb.org.tr%2Ffarastirma_yayinlar%2Ftmb_bulten_nisan2013.pdf&ei=cotrU5miKsOjyQOZmYDABQ&usg=AFQjCNGH2lkkgm2qWC9cpRm-5oqltjyLw&bvm=bv.66330100,d.bGQ

²

En çok proje üstlenilen ilk 5 iş türü sırasıyla

- karayolu/tünel/köprü (%15.5),
- konut (%13.3),
- havalimanı (%9.3),
- turistik tesis (%9)
- demiryolu (%7.7) olmuştur.

2013 yılının ilk 3 aylık döneminde en çok yeni iş üstlenilen ülkelerin başında ise sırasıyla Türkmenistan, Azerbaycan ve Kazakistan yer almışlardır.

Ocak 2013 için veri elde edilebilen ülkelere bakıldığında inşaat sektörü üretiminin tüm ülkelerde gerilediği görülmüştür. En büyük daralmalar;

- Slovenya (-%22.1),
- Portekiz (-%20.2),
- Polonya (-%17.3),
- Slovakya (-%14.9)
- Hollanda'da (-%13.7) gerçekleşmiştir.

Sektördeki Rakipler

Genel olarak Çinli ve Hintli firmalar, müteahhitlerin en önemli rakipleridir. Çünkü bu ülke firmaları Devletten çok önemli “finansman desteği” görmektedirler. Yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde teminat mektubu temininde karşılaşılan sorunlar, yurtdışında istihdamın üzerindeki ağır vergi gibi yükler, rekabet olanaklarını sınırlandırmaktadır.

Türk müteahhitlerinin yine en önemli rakipleri, Türk müteahhitleri olabilmektedir. Yurtdışında açılan bir ihaleye çok sayıda Türk firmasının girmesi aşırı fiyat tenzilatlarına neden olmakta, bu da kimi zaman teklif edilen fiyatlar ile işlerin yarım kalmasına yol açmaktadır.

Yıllara Göre Proje ve Ülke Sayısı, Toplam Proje Bedeli, Ortalama Proje Bedeli

Yıllar	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Toplam Proje Bedeli (\$)	Ortalama Proje Bedeli (\$)
2002	131	32	2 570 577 970	19 622 733
2003	278	37	4 503 555 570	16 258 323
2004	423	39	11 322 363 77	26 766 817
2005	406	34	12 317 868 35	30 339 577
2006	519	36	24 255 246 30	46 734 579
2007	576	44	25 188 291 43	43 729 673
2008	623	40	24 618 329 11	39 515 777
2009	484	45	21 470 551 56	44 360 644
2010	583	50	22 477 922 30	38 555 613
2011	513	49	19 973 329 57	38 934 366
2012	441	44	26 610 372 90	60 340 982
2013 (*)	54		6 900 000 00	127 777 000

(*) İlk 3 aylık dönem

Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere en çok proje sayısı 623 projeye 2008 yılında gerçekleştirilmiştir.

2012 yılında ise 2008 yılına göre daha az proje yapılmış olmasına rağmen, yapılan projelerden sağlanan kazanç 2008 yılına göre nazaran daha fazladır.

Türkiye’deki altyapı sektörü, son yıllarda önemli miktarda doğrudan yabancı yatırım (DYY) çekmektedir.

Türk Altyapı Sektörüne İlişkin Doğrudan Yabancı Yatırım (DYY) Girişleri (Milyon ABD doları)								
Alt Sektörler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Elektrik, Gaz ve Su	66	4	112	568	1,068	2,126	1,814	2,597
İnşaat	3	80	222	285	336	208	330	220
Oteller ve Restoranlar	1	42	23	33	24	54	113	34
Ulaşım, Ardiye Hizmetleri ve Haberleşme	639	3,285	6,696	1,117	170	391	212	178
Gayrimenkul, Kiralama ve Ticari Hizmetler	3	29	99	560	641	560	409	478
Eğitim	0	17	0	0	0	1	17	49
Sağlık ve Sosyal Güvenlik Hizmeti	35	74	265	177	149	106	111	160
Toplam	747	3,531	7,417	2,740	2,388	3,446	3,006	3,716

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB)

*2011 Ocak-Eylül

ALT YAPI SEKTÖRÜ 2023 HEDEFLERİ³

Türkiye'nin, Cumhuriyetin 100. yılının kutlanacağı 2023 yılına yönelik, iddialı vizyonu gereği altyapı sektörüne ilişkin yüksek hedefler öngörülmektedir. Ulaşılmak istenen genel hedef, Türkiye ekonomisinin dünyanın en iyi 10 ekonomisinden biri haline getirilmesidir ve bu genel hedef yeni limanların, köprülerin, havaalanlarının, kara yollarının, demir yollarının, yüksek hızlı demir yollarının, hastanelerin inşa edilmesi gibi alanlara ilişkin olarak altyapı sektörüne çok büyük yatırımların yapılmasını gerektirmektedir.

Altyapı yatırımları yapılmasının teşvik edilmesi ve bu şekilde ilgili piyasalarda rekabetin artırılması ve kamu kuruluşlarında işletmecilerin hızlı ve verimli şartlarda Geçiş Hakkı elde edebilmesi amacıyla, ilgili kamu kuruluşlarının bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.

Hedef Pazar Ülkeleri

Alt Yapı Müteahhitleri sektörü mevcut pazar alanlarında kalıcı olunması hedeflerinin yanı sıra mevcut pazarların geliştirilmesi için çalışmalar yürütülmektedir. Bu amaçla Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik Hizmetleri Sektörüne İlişkin Vizyon hedefleri kapsamında aşağıdaki pazarlar belirlenmiştir:

- Kuzey ve Orta Afrika: (Cezayir, Nijerya, Sudan)
- Ortadoğu: Irak, Lübnan, Körfez ülkeleri
- Orta Asya: Hindistan
- BDT: Rusya, Azerbaycan, Türkmenistan
- Doğu Avrupa: Kosova, Balkan ülkeleri
- Çin
- Gelişmiş ülkeleri: ABD
- Hidrokarbon üreten ülkeler
- Uzun vadede ise Uzakdoğu ve Güney Amerika ülkeleri

2023 hedeflerine ulaşabilmek için atılması gereken stratejik adımlar aşağıdaki gibidir:

- Sektörde dünyanın en büyük on ekonomisinden biri haline gelmek,
- 888 km olan hızlı tren ray hattını % 25 bileşik yıllık büyüme oranıyla 10.000 km'ye yükseltmek
- 2023 yılında otoyol uzunluğunu 5236 km'den 10.500 km'ye çıkarmak,
- 2023 yılına kadar havaalanları yolcu kapasitesini 165 milyondan 400 milyona çıkarmak,
- Konteyner taşımacılığında 32 milyonluk TEU elleçleme kapasitesine ulaşmak,

³ http://www.tim.org.tr/files/downloads/2023/2023_ihracat_stratejisi_kitabi.pdf

- 10 milyon DWT'lik gemi yapım kapasitesine ulaşmak,⁴
- 50.000 yat kapasitesiyle marina sayısını 100'e çıkarmak,
- Sektörde istikrarlı ihracat artışı sağlamak
- Ölçek ekonomisine geçmiş dinamik şirketleri artırmak,
- Alt sektörde istikrarlı ihracat artışın sağlamak,
- Yabancı firma satın almaları ve ortaklıklar ile pazar paylarını ve rekabetçi gücü artırmak,
- Mevzuatın ve teşvik sisteminin sektörün rekabetçi gücünü gözeterek, AB ve DTÖ kuralları çerçevesinde yapılandırmak,
- Ar-Ge çalışmalarını artırarak ortak Ar-Ge merkezleri oluşturmak,
- Piyasa gözetim ve denetim faaliyetlerinin, ithalat kontrolleri dahil olmak üzere, etkinleştirilmesi ile belgeli üretim yapan firmaların daha fazla korunmasını sağlamak,
- Proje üretip takipçilikten belirleyici olmaya geçilmesi konusunda sektörü geliştirmek.
- Alt-sektörde istikrarlı ihracat artışının sağlanması,
- Hedef pazarlarda rekabetçi gücü artırarak pazar payının artırılması
- İhracat kapasitesini geliştirilmesi,
- İhracat kapasitesini geliştirilmesi,
- Kaliteli hammadde kaynağının yeterliliğini ve izlenebilirliğinin sağlanması,
- Makina parkının yeni teknolojiyle modernizasyonu ile üretim kalitesinin artırılması,
- Kalite ve çevre standartlarına uygun üretimin yaygınlaştırılması,
- Alt sektörler özelinde yan sanayi geliştirilmesi,
- Düşük fiyatlı ürünlerden, özgün tasarımlı, katma değeri yüksek, markalı ürün portföyüne geçilmesi,
- Uluslararası pazarlardaki satış ağı ve tanıtım faaliyetlerinin artırılması,
- Test, analiz ve kalite kontrol laboratuvarlarını yaygınlaştırılıp, akreditasyon sisteminin kurulması,
- Yeni teknolojilerin kullanımı için Ar-Ge çalışmalarının özendirilmesi,

⁴ http://www.tim.org.tr/files/downloads/2023/2023_ihracat_stratejisi_kitabi.pdf

- Nitelikli işçi, teknik eleman ve mühendis istihdamının artırılması, yeterli ve yetenekli satış elemanları yetiştirilmesi ve çoklu dil spektlerinin sağlanması,
- Üretimde kalite ve verimlilik artışı sağlayan yurtiçinde üretilmeyen makinelerin ithalatında sanayiciyi destekleyen bir teşvik sisteminin sağlanması,
- TSE'nin uluslararası alandaki akreditasyonunun sağlanması ve bilinirliğinin artırılması,
- Bünyelerinde endüstriyel tasarımcı barındıran firmalara sağlanan teşvikler konusunda sanayicilerin bilgilendirilmesi,
- "Uluslararası pazarlarda rekabetçiliğin desteklenmesi" teşviki konusunda sanayicilerin bilgilendirilmesine ilişkin eğitimler yapılması, teşvikin tüm bölgelere yaygınlaştırılması konusunda proje ekiplerinin oluşturulması,
- İnternet pazarlamasını yaygınlaştırarak, sektörün tanıtımı için sosyal ağlar gibi platformların geliştirilmesi,
- Dış pazar talep profillerinin araştırılmasına yönelik çalışmalar yapılması,
- Meslek okullarının programlarının yeni teknolojiler ile güncellenmesi ve uygulama ağırlıklı hale getirilmesi,
- KOSGEB'in bilinirliğinin artırılması.

KAYNAKÇA

- Türkiye İhracatçılar Meclisi 2023 Hedefleri
http://www.tim.org.tr/files/downloads/2023/2023_ihracat_stratejisi_kitabi.pdf
- 10. Kalkınma Planı
<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Yaynlar/Attachments/518/OnuncuKalkinmaPlanı.pdf>
- Türkiye Mütcahitler Birlięi İnşaat Sektörü Analizi
http://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCgQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.tmb.org.tr%2Farastirma_yayinlar%2Ftmb_bulten_nisan2013.pdf&ei=cotrU5miKsOjyQOZmYDABQ&usg=AFQjCNGH2lkkgm2qWC9cpRm-5oqltjyLw&bvm=bv.66330100,d.bGQ